

„Korunk gyermekei és a társadalom”

Előszó egy oktatási kurzus bemutatásához

A Gyermeknevelés c. folyóirat 2015. januárjában beszámolt egy felsőoktatási innovációról, a Korunk gyermekei és az iskola c. kurzus keletkezéséről, tartalmáról, eredményeiről. Az ELTE neveléstudományi mester szakán „A kora gyermekkor pedagógiája” szakirány keretében – a rendszeres oktatói, hallgatói műhelybeszélgetések egyikén – merült fel az a kérdés, hogy vajon mennyire érvényes még az a kép, amelyet a (0–12 korú) gyermekről, a gyermek fejlődéséről a különböző tudományok eredményei alapján „összerakunk”, s amelyre az oktatásban támaszkodunk. Tudásunk a gyermekről, fejlődéséről milyen viszonyban van a gyakorlatban meg tapasztalható valósággal? A kérdésre adandó válasz igényével született egy integrált tartalmú és jellegű kurzus, amely a Korunk gyermeke és az iskola címet viselte.

Ebben különböző képzettségű szakemberek – szaktudományuk kutatási eredményeire támaszkodva – mutatták be, hogy miben mások a „mai” gyerekek, a változás miben ragadható meg, milyen mértékű.

A kurzus végén a hallgatók segítségével próbáltuk felmérni, hogy a stúdium elérte-e céljait. A kurzus sikerességének külső jegyei mellett (óralátogatás, derű és aktivitás az órákon) a hallgatók a stúdium legfőbb értékét abban látták, hogy képesek voltak integrálni a gyerekről – addig szétszórt, elszigetelt – tudásukat, új tudományos eredményekkel bővíteni azt, s egy sokkal komplexebb képet alkotni korunk gyermekéről, mint korábban. A hallgatók és oktatók értékelő véleménye összeért abban a kérdésben, miszerint a kurzus csak részlegesen, egy-egy dimenzióban tudta bemutatni, hogy miben és mennyire különböznek a mai gyerekek elődeiktől. Egy erre vonatkozó globális ítéletet még nem éreznek bizonyítottnak. Azt viszont maguk az előadások és a hallgatói reflexiók is bizonyították, hogy szinte lehetetlen önmagukban a gyermeki változásokat elemezni, érvényes következtetéseket levonni a gyermek közvetlen környezetének és a tágabb társadalmi hatások változásainak figyelembe vétele nélkül. Természetes módon adódott tehát a továbblépés: a 2014/15-ös tanévben a Korunk gyermeke és a társadalom c. kurzus keretében a gyermeket formáló alapvető (iskolán kívüli) társadalmi hatásokat (család, média, vallás, közösségek, szubkultúrák) vizsgáljuk.

Az itt közölt tanulmányok a már lezajlott kurzus előadásainak publikálásra szánt változatai. A szerzők különbözőképpen jártak el: volt, aki teljes egészében megtartotta az előadás szerkezetét, stíluselemeit, mások már az előadáson is kész, leírt (bár szóban előadott) szöveggel rendelkeztek, ismét más szerzők a szakmai publikálás szokásos követelményeit követve írták le előadásukat kiegészítve azt újabb hivatkozásokkal, bibliográfiával. Ezt a változatosságot meghagytuk, csakúgy, mint az egyes tanulmányokban esetleg fellelhető eltérő, olykor kifejezetten ellentétes interpretációkat akár a kiinduló kérdéstről, akár valamely más tudományos-szakmai fogalomról, megállapításról.

Tisztában vagyunk azzal, hogy két rövid egyetemi kurzus nem alkalmas olyan átfogó kérdéskör megoldására, mint amit a változó világban élő gyermek és az óvoda, az iskola összeállításának, egymásnak való megfelelése jelent. De talán kínálhat friss nézőpontokat, új eredményeket és inspirációt a szükséges kutatások elindításához.

Budapest, 2016. január 30.

Hunyady Györgyné